

Starokatolická církev v ČR

COMMUNIO

2/12

Pastýřský list k velikonočním svátkům

Milované sestry, milovaní bratři,
začínala neděle, první den po smutné sváteční sobotě, další den bez Ježíše, už třetí...

Ježíš zemřel a byl pohřben a v hrobě s ním skončilo také mnoho krásných lidských snů. Ti, kteří s ním prožili tři nádherné roky plné dobrodružství s Boží blízkostí, byli zaskočení a zklamáni a kamsi zmizeli. Události posledních dnů byly děsivě rychlé: zajetí, soud, mučení, křížová cesta a pak smrt. Čekali, že v poslední chvíli sestoupí s kříže a dokáže všem, že je opravdu Mesiáš. Že se nemýlili, když s ním spojili svou víru a naději.

Nestalo se. Mrtvý Ježíš byl položen do hrobu vytesaného ve skále a velký kámen, kterým byl zavalen vchod k hrobu, střežili římsí vojáci. Vše, čemu doposud během posledních třech let o Ježíšovi věřili, se začalo rozplyvat jako sen. To ráno po svátcích už málokdo čekal, že se může vůbec ještě něco stát.

Tři ženy jdou ke skalnímu hrobu, aby vykonaly to, co ve spádu událostí vykonat nestačily – pomazáním prokázat poslední službu mrtvému. Nic víc a nic méně.

Prvním překvapením tohoto příběhu je odvalený kámen, který byl příčinou jejich obav. Kdo s ním pohnul v tuto časnou ranní hodinu? Pro mnoho lidí zůstává Ježíšův hrob zavalen kamenem dodnes. Věřit v Kristovo božství, věřit v nečekaný Boží zásah, věřit ve vzkříšení – to je pro ně něčím, co se vymyká zdravému rozumu stejně jako odvalený kámen toho velikonočního rána. I ti, kdo jsou schopni věřit v reinkarnaci, věštbu z karet, nebo vliv kosmických těles a energií na světové dění, považují Ježíšovo vzkříšení za absurdní.

Ano, z hlediska lidských zkušeností se to absurdní zdá. Je to víc než známe a můžeme pochopit. Je to zemětřesení lidských možností, do kterých najednou vstoupil Bůh a nemožné učinil skutkem. My svými vlastními silami můžeme možná vonnými mastmi oddalovat zkázu mrtvých těl, můžeme pečovat o hrob a vzpomínky, ale vlastně nemůžeme čekat, že bychom sami něco změnili. S mrtvým Ježíšem se víra daleko nedobelhá a všechno je na nic. Víra se rodí při setkání se Vzkříšeným. Jsme schopni do svého života, do svých proher, do svých úzkostí, do svých pádů připouštět Boží řešení? Jsme schopni se nechat takovým řešením překvapit?

Přítomnost Božího posla, sedícího v útrobach hrobu, je druhým překvapením. Anděl vyřizuje ženám, že mají předat učedníkům zprávu o tom, že Ježíš vstal z mrtvých a šel před nimi do Galileje. Jsou to právě ony, vyděšené a plně zmatku, kdo dostává od Boha úkol – posláni šířit dál zvěst o Ježíšově vzkříšení, o tom, že Bůh neponechal svého Syna v hrobě, ale probudil ho k životu. Smí se stát (jako už tolikrát v dějinách) apoštolkami apoštolů.

Právě ten, kdo prožil zkušenost odvaleného kamene z prázdného hrobu, komu Bůh odvalil ze srdce těžký kámen nevíry a pochybností, je sám poslán pomáhat tyto kameny odvalovat ze srdcí druhých lidí.

Galilea, kde se mají učedníci setkat se vzkříšeným Pánem, země, kde společně žili Židé a pohané, to je vlastně náš životní i duchovní prostor. I my žijeme společně s lidmi, kteří hledají Boha a s těmi, kteří o něho nestojí, s lidmi, které milujeme, i s těmi, s nimiž těžko

vycházíme. I v nás se často prolíná Boží blízkost i Boží vzdálenost, víra s pochybnostmi, láska s nenávisťmi a světlo s temnotou. Ale právě v tomto prostředí se uskutečňuje setkání se vzkříšeným Pánem.

Překvapení ve vzkříšení, které prožily ženy u prázdného hrobu, je vlastně smyslem Velikonoc a jejich poselstvím pro nás: Že smrt neměla v Ježíšově příběhu poslední slovo a nebude mít poslední slovo ani v našich životních příbězích.

Protože poslední slovo má Bůh, který je Bohem živých.

Protože Bůh je Láska.

Protože láska je silnější než smrt.

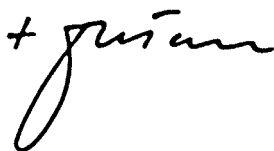
Sestry a bratři,

Velikonoc nám každoročně dovolují vstoupit do božského dění naší spásy a tím i nahlédnout do očekávané oslavené budoucnosti, kterou nám na svém kříži vybojoval náš Pán a kam nás předešel branou vzkříšení. Nechme se stále znovu překvapovat jejich poselstvím, které hlásá: „*Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poniženosti, vstává v slávě.*“ (1K 15,42b-43a)

Ježíš žije. Slavíme jeho vítězství. Radujme se! Kdo je Kristův, je nové stvoření. K tomu nás zve především posvátná liturgie těchto nejvýznamnějších dní církevního roku. Prožijme velikonoční události s Kristem v jeho církvi a budme společenstvím semknutým kolem svého Pána.

Přeji Vám všem, moji drazí, požehnané svátky Kristova vzkříšení a radostnou jistotu, že Kristovo vzkříšení je i našim vzkříšením.

Váš bratr

Obsah

Pastýřský list	2
Proč hledáte živého mezi mrtvými	4
Moře učí skálu chodi	5
Velikonoce 2012 ve vybraných farnostech	6
Eucharistická církev: liturgický theologický rozbor	8
Volynští (skoro)starokatolíci	15
Zprávy	17
Pro usmání	18
Z archivu Communia	18

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00

ISSN 1805-1243

Registrační číslo MK ČR E 20002.

Vyšlo 6. 4. 2012

tel./fax 224 319 528

e-mail: stkat@starokatolici.cz

www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada. Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Proč hledáte živého mezi mrtvými?

O Velikonocích můžeme prožívat celý běh Ježíšova života, který s velikou intenzitou, pokud budeme otevření jeho poselství, promění naši všednost v nové touhy a vnitřní obrácení.

Květná neděle má jakoby dvojitou tvář. Průvodem s ratolestmi si na počátku liturgie připomínáme radostný okamžik, kdy za Kristem kráčí zástupy plné jásotu, mávají ratolestmi, prostírají mu na cestu pláště a volají: „Hosana Synu Davidovu.“ Zdá se, že vítězství je už blízko. Ale pak čteme pašije. A z jejich líčení vidíme, jak jsou nálady zástupů vrtkavé. V ústech mnohých se během několika dní nebo hodin „hosana“ změnilo v „ukřizuj“.

O Zeleném čtvrtku, který se nese v duchu Ježíšovy modlitby za jednotu, prožíváme spojení Krista s Otcem a potažmo s člověkem. Tato jednota je dar a zároveň velký úkol. Právě v tento večer ustanovení eucharistie – těla a krve Páně, bychom se měli zamyslet nad tím, co děláme pro naplnění Jeho slov. Oslavujeme-li v tento den eucharistii, vyzdvihneme její charakter jednoty. Nestačí jen meditace a plané řeči nebo se jednou za rok studeně pomodlit bez touhy po změně za jednotu křesťanů, ale jasně vykročit a přihlásit se ke Kristu. Možná kajicné doznání, jak jsme se od tohoto odkazu Páně vzdálili a jak jsme se mu zpronevěřili, by nám mohlo otevřít oči a dovést nás k podstatě Kristova poselství. Možná až necháme padnout do svých srdcí Ježíšova slova při poslední večeři, ukončíme znásilňování evangelní zvěsti ve světle toho, co nám vyhovuje a líbí se nám.

Tehdy možná pochopíme a budeme skutečnými učedníky Krista.

Jan Zahradníček v jedné básni napsal, že všechny mocnosti zla v dějinách se snaží udělat vše proto, aby dějiny nepřekročily odpoledne Velkého pátku. Možná proto, že víra křesťanů vede k přesvědčení, že Velkým pátkem vše nekončí, že nekončí ani náš život v příběhu našeho Pána Ježíše Krista.

Uprostřed veliké noci, v nejposvátnější chvíli křesťanského roku stojíme tváří v tvář tajemství, s nímž stojí a padá křesťanská víra. Jsme na křižovatce, kde se rozcházíme s těmi, pro které byl Kristus humanistou a reformátorem lidské společnosti. Tito sympatizanti mohli možná projít Zeleným čtvrtkem a naslouchat Ježíšovým slovům o přikázání lásky, mohli možná s vnitřní účastí stát před křížem a postát u jeho hrobu. Ale tady jejich cesta končí. Cesta víry jde dál.

My křesťané, kteří jsme uvěřili slovům evangelia: „Není tady, proč hledáte živého mezi mrtvými?“ Obsah poselství této noci přijímáme jako úhelny kámen křesťanství, avšak mnozí si klademe otázku, co to znamená vstát z mrtvých?

Křesťanská víra ve zmrtyýchvstání Krista není nějaký banální příběh o oživení mrtvého člověka. Zmrtyýchvstání není resuscitace. Zde jde o něco mnohem závažnějšího. Ježíš není povolán zpátky do tohoto života, jako třeba Lazar, ale jeho zmrtyýchvstání nezná žádné zpět – ukazuje radikálně dopředu. Jeho zmrtyýchvstání je naše budoucnost. Kristus říká Martě: „Já jsem vzkříšení a život,“ nebo

říká svým učedníkům: „Já jsem živ a i vy budete živi.“ Ježíš je živý. Je tím, kdo je život sám – je cesta, pravda a život, je vzkříšení a život. Proto je marné ho hledat mezi mrtvými. „Není tady!“ říká prostě a důrazně evangelium Velikonoční noci.

K poselství této noci patří i naděje, že žádný kámen – včetně kamene hrobu a smrti – není tak těžký, aby jednoho rána nemohl být odvalen. Naše víra v Kristovo zmrtvýchvstání nám otevírá prostor budoucnosti: Kristova přítomnost v nás může růst a prohlubovat se po celý náš život.

Vstoupili jsme do Ježíšova příběhu a setkali se se zmrtvýchvstalým Kristem způsobem zcela jedinečným a neopakovatelným.

Kéž si uvědomíme, že ve křtu jsme se narodili z vody a z Ducha Svatého a byli připoutáni a připoutali se provazem víry ke Kristu navěky.

I pro nás tedy platí jeho slova: „Já jsem živ – i vy živi budete.“

Přijď, vzkříšení a živote, přijď rychle ke mně, pomoz mi, mrtvému, v hříchu a prachu země, vždyť jinak zůstanu mrtev pro všechny čas.

— Paul Flemming

☒ *Martin Maxmilián
Čapka, farář v Jihlavě*

Jozef husovský **Moře učí skálu chodit**

Petra ustanovil za skálu
a sám si vyšel na procházku mořem

Nabídnul nám ji celým oceánem
my jsme se však ustrašení chytli skály

Zázrak nastane
když se malověrná skála
naučí chodit po vodě

Velikonoce 2012 ve vybraných farnostech

Břidličná

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 15.00 h, eucharistická slavnost

Jablonec nad Nisou

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 18.00 h, liturgie Velkého pátku

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 20.00 h, liturgie velikonoční vigilie se křtem

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 10.45 h, eucharistická slavnost

Jihlava

Květná neděle 1. 4. – 10.45 h, eucharistická slavnost za účasti biskupa Dušana Hejbala

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 18.00 h, liturgie Velkého pátku (*kající bohoslužba*)

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 18.00 h, liturgie velikonoční vigilie

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 10.45 h, eucharistická slavnost (*první svaté přijímání dětí z farní obce*)

diaspora Písek

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 19.00 h, liturgie velikonoční vigilie v kapli ve Smrkovicích

Praha

katedrální chrám sv. Vavřince na Petříně

Úterý 3. 4. – 18.00 h, eucharistická slavnost se svěcením olejů

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně –

19.00 h, eucharistická slavnost s mytím nohou a getsemanská meditace

21.00 h, křížová cesta na Petříně s ekumenickou účastí

Velký pátek 6. 4., památka utrpení a smrti Páně –

18.00 h, křížová cesta na Petříně

19.00 h, liturgie Velkého pátku

20.30 h, netradiční pašijová hra v režii Moniky Mádllové

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 21.00 h, liturgie velikonoční vigilie se křtem

rotunda Nalezení sv. Kříže na Starém Městě (ul. Karolíny Světlé)

Středa 4. 4. – 18.00 h, temné hodinky – Sedm Kristových slov na kříži

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 17.00 h, eucharistická slavnost

kaple sv. Máří Magdaleny (u Čechova mostu)

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost s mytím nohou a agapé v kryptě kaple

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 21.00 h, liturgie velikonoční vigilie

Soběslav

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost v čajovně Rolníčka (*společně s farností Tábor*)

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 18.00 h, liturgie Velkého pátku (*v Táboře v kostele sv. Filipa a Jakuba*)

Bílá sobota 7. 4. – Velikonoční vigilie – 19.30 h, liturgie velikonoční vigilie (*v Táboře v kostele sv. Filipa a Jakuba*)

pondělí velikonoční 9. 4. – 18.00 h, slavnost Vzkříšení Páně v čajovně Rolníčka

Strakonice

bohoslužby budou slaveny společně s farností v Praze

Šumperk

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 17.00 h, eucharistická slavnost

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 17.00 h, liturgie Velkého pátku

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 19.00 h, liturgie velikonoční vigilie

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 9.30 h, eucharistická slavnost

tábor

úterý 3. 4. – 18.00 h, účast na slavnosti svěcení olejů v katedrálním chrámu sv. Vavřince v Praze (*společně s pražskou farní obcí*)

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost společná s filiální obcí v Soběslavi (*čajovna Rolníčka*)

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 18.00 h, liturgie Velkého pátku (*kostel sv. Filipa a Jakuba a přilehlý park*)

Bílá sobota 7. 4. – Velikonoční vigilie – 19.30 h, liturgie velikonoční vigilie s obnovením křestního slibu

Hod Boží velikonoční 8. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 9.00 h, eucharistická slavnost

Varnsdorf

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 18.00 h, eucharistická slavnost

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně –

15.00 h, Křížová cesta v Jiřetíně p. Jedlovou

18.00 h, liturgie Velkého pátku

(*Velký pátek slavíme společně s partnerskou farní obcí z Drážďan*)

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 21.30 h, liturgie velikonoční vigilie (*svěcení ohně a vody, křest svatý, agapé*)

Hod Boží velikonoční 8. 4. – 10.00 h, eucharistická slavnost spojená s zehnaním pokrmů

Zlín

Zelený čtvrtek 5. 4. – památka poslední večeře Páně – 17.30 h, eucharistická slavnost

Velký pátek 6. 4. – památka utrpení a smrti Páně – 17.30 h, liturgie Velkého pátku

Bílá sobota 7. 4. – slavnost Zmrtvýchvstání Páně – 20.30 h, liturgie velikonoční vigilie

Eucharistická církev: liturgický theologický rozbor

Vážení čtenáři, přinášíme vám článek, který pro časopis *Communio* napsal americký duchovní Robert W. Caruso, jenž v USA přednáší o starokatolické eucharistické ekleziologii. Mimo jiné publikoval díla: *Starokatolická církev: porozumění původu, povaze a teologii církve, v USA mnohým neznámé a mnohými nepochopené* (chystá se český překlad), a *Slavení Eucharistie: Paradigma služby starokatolické a episkopální církve v Severní Americe*.

Bohoslužebné slavení eucharistie je tou chvílí, kdy se místní tělo Kristovo (to jest pokřtění) shromažďuje co nejčastěji kolem svého biskupa (či biskupova náležitého zástupce – presbytera), aby svátostně přítomnilo minulost, prožilo přítomnost a předjalo budoucnost Kristova spásného jednání: Velikonoční tajemství.¹ Tato esej hodlá rozebrat sjednocující vztah a jednotu mezi bohoslužebným shromážděním pokřtěných (*ekklésia*), eucharistií a lokálně-univerzální církví² z hlediska

„liturgické teologie.“³ Klíčem k našemu zkoumání je učení rané církve o modlitbě jako pravidlu víry (*lex orandi, lex credendi*), které se naplňuje bohoslužebným setkáním místního shromáždění (řecky *synaxis*) k slavení eucharistie. Obsah eseje má být především úvodem k pochopení cíle a postupů „liturgické teologie“ ze starokatolického úhlu pohledu. Nemůže vyčerpat její náboj, rozsah ani hloubku.

nýbrž vždy a všude lokální v podobě *leiturgie* – díla lidu shromážděného v Kristově jménu k chvále Boha Otce v Duchu svatém. Slovo „přednost“ zde klade důraz na *jedinečnou a starobylou vztahovou povahu* celku a obecnost v chápání církve jako *místních církví* všude ve světě. Ačkoliv je mnoho místních církví, je pouze jedno tělo Kristovo a tak eucharistie náleží vždy *celé církvi*. Jinak řečeno, eucharistický Kristus spojuje jednotlivé místní církve jednu s druhou velice důvěrným a vzájemným způsobem (Řím 12, 5). Místní církev je vskutku církví katolickou v její plnosti, neboť Kristus je plně přítomen ve svátosti eucharistie. Přednost vždy patří místní skutečnosti církve, neboť v ní se slaví eucharistie, nicméně místní církev je zároveň univerzální, neboť žádná místní církev nemůže sama o sobě obsáhnout Kristovu svátostnou přítomnost, neboť Kristus je svou osobní „hypostatickou“ podstatou obecnstvím a plností. Každá místní církev má plnost církve katolické, povaha eucharistie ale pokaždé souvisí s celou církví – církví univerzální. Je proto náležité užívat pojmu „lokálně-univerzální církev.“ Viz mou práci *The Old Catholic Church: Understanding the Origin, Essence, and Theology of a church that is Unknown and Misunderstood by Many in North America*, především s. 68–92. Viz též John D. Zizioulas, *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church* (Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press, 1985), především Kapitola 4, „Eucharist and Catholicity“, především s. 155, horní odstavec, první celá věta.

3 Jsem si vědom četnosti různých uchopení termínu „liturgická teologie.“ Užívám ho způsobem běžným pro myšlenkovou školu založenou pravoslavným theologem A. Schmeemannem, který píše: „... úloha liturgické teologie spočívá v theologickém zakotvení významu bohoslužby a celé liturgické tradice církve.“ Alexandr Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, přel. Asheleigh E. Moorhouse (Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press, 1986), 17. Schmeemann prohlašuje, že liturgická

1 Srov. Johannes H. Emminghaus, *The Eucharist: Essence, Form, Celebration*, ed. Theodore Maas-Ewerd, přel. Linda M. Maloney (Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 1997), xvi–xvii.

2 Pojem „lokálně-univerzální církev“ slouží k popisu toho, jak církev přebývá ve světě. Církev existuje jako „eucharistické společenství“, ani osamocený útvar omezený místem, ani pouhá část univerzálního celku, nýbrž naráz a rovnocenně místní i univerzální organismus. Zde souhlasím s nizozemským starokatolickým theologem Mattijsem Ploegerem, že eucharistie není „jen jedna z mnoha svátostí“, nýbrž základ pravé podstaty církve jako *ekklésie*. Protože eucharistické společenství vymezuje pojem církve, musí přirozeně existovat přednost místního před univerzálním, neboť eucharistickou bohoslužbu jinak, než na určitém místě, slavit nelze. Ve starokatolické teologii není eucharistie přednostně univerzální,

Slavení mše v římskokatolické, starokatolické i anglikánské tradici vyvěrá z historického latinského obřadu v podobě bohoslužby slova a bohoslužby oběti, dvou těsně spjatých a vzájemně závislých forem téže slavnosti. Obětní stůl, od něhož se shromáždění dostává slova Božího a těla a krve Páně, je týmž stolem, kolem kterého přijímáme Boží moudrost a duchovní pokrm. Celková skladba mše má veřejnou povahu *rozmanité a fyzické účasti*; povahu služby Božího lidu (řecky *leiturgia*⁴), kdy každý člen liturgicky slouží shromážděnému tělu Kristovu skrze různé dary (řecky *charismata*), udělené jí nebo jemu svatým Duchem.⁵

---

theologie „není tím oborem theologie . . . který zkoumá bohoslužbu »o sobě« [nebo] vidí v bohoslužbě svůj speciifický »objekt« . . . » Spíše je „ . . . před čímkoliv jiným pokusem uchopit »theologii« jako zjevenou skrze bohoslužbu.“ Alexander Schmeemann, *Liturgical Theology, Theology of the Liturgy, and Liturgical Reform in Liturgy and Tradition. Theological Reflections of Alexander Schmeemann*, ed. Thomas Fisch (Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press, 1990), 39. Zásadní úkol liturgické theologie leží v odhalení theologické jednoty leiturgie (shromáždění a práce pokřtěných), eucharistie a církve. Děje se tak přijetím bohoslužby církve (jejího pravidla modlitby) jako zdroje veškeré theologie. Viz Alexander Schmeemann, *Eucharist: Sacrament of the Kingdom*, přel Paul Kachur (Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press, 1988), 11–13. Metoda a úkol liturgické theologie přesahují historické texty a struktury vývoje církevní bohoslužby směrem k uchopení „ducha“ „židovci bohoslužby“, to jest jejího *orda*. Schmeemann píše: „Především je zapotřebí vstup do života bohoslužby, do života v rytmu bohoslužby. Nezáleží ani tak na jejím intelektuálním uchopení, jak na porozumění skrze zkušenost a modlitbu.“ Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 23.

4 V celé eseji používám toto řecké slovo zaměnitelně k označení mše a eucharistické bohoslužby, neboť věřím, že etymologicky obnáší plnější význam a výraz liturgie, než pojmy anglické či latinské.

5 Viz Schmeemann, *Eucharist: Sacrament of the Kingdom*, 12. Někteří odborníci by mohli použitému výrazu vyčítat pelagiánskou či semipelagiánskou povahu. Neprávem, neboť pokřtění prožívají eucharistickou a eschatologickou skutečnost života sdíleného v Kristu, „ . . . jehož smyslem je vždy vyjadřovat církev jako jednotu těla, jehož hlavou je Kristus.“ Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 24. Tak tomu smí být proto, že Kristovo vtělení a zmrtvýchstání v síle Ducha svatého uschopňuje

Bohoslužba má povahu *přípravy i naplnění*. Pravoslavny bohoslovec Alexandr Schmeemann považuje tento dvojitý rytmus za zásadní pro liturgii církve, protože „ . . . odhaluje a skutečně naplňuje dvojitou povahu i úlohu samotné církve.“⁶ Slova „příprava“ zde užívá velice zvláštním způsobem, jenž přesahuje pouhé fyzické uspořádání mše, k popisu *vnitřní podstaty* místní *Ekklésie*. Liturgická příprava lokálně-univerzální církve je dovnitř i navenek žitým pozemským výrazem její *vztaženosti* k Trojedinému Bohu skrze vyhlášení, svědectví, službu a modlitbu. Tento vztah k Bohu je z podstaty eschatologický. Schmeemann uvádí:

„Bohoslužba církve je tedy vždy především přípravou; pokaždé míří sama za sebe, za přítomnost, a slouží nám k vstupu do této přípravy a tím k proměně našeho života ve vztahu k dovršení království Božího.“⁷

Bohoslužebná příprava je nicméně vždy i *naplněním* eschatologické totožnosti společenství a nového života v Ježíši Kristu, jehož oslavě od úsvitu křesťanství náleží neděle – osmý den týdne.⁸

Raná církev se k Eucharistii shromažďovala v neděli „nikoliv náhradou za sobotu“, židovský šabat, ale jak píše Schmeemann: „Povaha a význam tohoto nového dne (neděle) se

---

shromážděné pokřtěné k připomínce a svátostnému výrazu jeho hlásání dobré zvěsti, jeho oběti na kříži a vykopení veškerého tvorstva Otcem. Bůh Otec je oslaven v Kristu mocí Ducha svatého a nikdo nemůže dosáhnout spásy od smrti mimo Boží milost života. Rozličné lidské působení v bohoslužbě slouží k zjevení eucharistické skutečnosti života, žitého v obecnosti s „ekonomickou“ Trojicí v dějinách.

6 Alexander Schmeemann, *Of Water & The Spirit: A Liturgical Study of Baptism* (Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press, 2000), 16–17.

7 *Ibid.*, 17.

8 *Ibid.*

naopak utvářely *ve vztahu* k šabatě a k pojetí času s ním spojenému.⁹ Neděle se pro křesťany stala „dnem Páně“, dnem, kdy Kristus vstal z mrtvých. Prvotní církve od počátku prvního století hluboce věřila, že Kristovo zmrtvýchvstání obnovilo veškeré stvoření a zbavilo smrt vlády nad světem. Čas a dějiny se tak staly bohoslužebnou přípravou Božího panování na zemi; plnosti Božího království (Řím 8, 19–25). Raná církev spatřovala v osmém dni začátek i konec všeho, co je – je to již věčnost, kde skrze slavení *leiturgie* v lokálně-univerzální církvi spatřujeme a zakoušíme království Boží. Skrze *leiturgii* chutnáme, vidíme, slyšíme, čicháme i cítíme vnější i vnitřní skutečnost Království v modlitbě a svatém obecenství eucharistie s Bohem a bližními. Z pokřtěných se ve slavení eucharistie stává „eschatologická skutečnost“ a předchut království v nich spěje ke své plnosti.¹⁰ Celý týden a samotný čas se tak pro lokálně-univerzální církve mění v bohoslužebnou přípravu na den vně času; na osmý den, ve kterém Ježíš Kristus ustanovil Boží vládu nad životem skrze velikonoční tajemství.

Papež Pius XII. nastínil v encyklice *Mediator Dei* podobně, byť theologickou metodou odlišné pojetí podstaty a povšechné povahy eucharistické bohoslužby. Píše, že *vnější* bohoslužebné úkony shromážděné obce postrádají smysl bez jejich *vnitřního* významu: „... to, co

vyznáváme navenek slavením [bohoslužby se též musí] odehrávat uvnitř.“¹¹ Jakkoliv rozdílní v theologickém uchopení, připomínají Schmeemann i Pius XII. církvi potřebu dovést slavení eucharistie od její vnější formy výstředního obřadu k vnitřní společné modlitbě, jež povznese duši nad sebe samu; bohoslužba ani modlitba nikdy nemají smysl samy v sobě. Eucharistie je vnějším úkonem bohopocty, který vnitřně a pneumatologicky sjednocuje společenství s Bohem a lidi navzájem v Kristu. Starokatolický bohoslovec Werner Küppers nám dále prozrazuje, že „vnitřní“ modlitba při bohoslužbě není ani tak „soukromou nábožností“, jako spíše zbožným výrazem dvojí události: protože církev, jako tělo Kristovo, je boholidským organismem, probíhá v jejím kultu svátostným způsobem „souvztažnost“, řeckým slovesem „symballein“, lidského a Božího jednání. Údy těla každý svým způsobem jedná současně s hlavou, neboť v jednotě téhož těla.¹²

Jinak řečeno, *leiturgia* dýchá ztělesňujícím duchem, dokonale zosobněným tělesným, duševním i duchovním zážitkem Božího spásného daru v Ježíši Kristu. Schmeemann se pozastavuje nad tím, že starocírkevní shromáždění pokřtěných (řecky *laos*) nepotřebovalo rozlišovat mezi „posvátným“ a „profánním“ jako nekřesťanská náboženství, neboť cítilo obnovu všech věcí Ježíšem Kristem v síle Ducha svatého. Podle Schmeemanna raná církev chápala vztahovou jednotu mezi

9 Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 76.

10 Schmeemann dále říká: „[Církev] ztělesňuje v bohoslužbě svou účast na Božím království, nabízí průhled do tajemství budoucího věku, vyjadřuje svou lásku k Bohu, který v ní přebývá, a své společenství s Duchem svatým.“ Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 29.

11 *Mediator Dei*, č. 524–525.

12 Werner Küppers, „Symbolik der Alt-Katholischen Kirche,“ in W. Küppers, P. Hauptmann, F. Baser, *Symbolik der kleineren Kirchen, Freikirchen und Sekten des Westens* (Stuttgart: Hiersmann, 1964), 1–27 na s. 16, citováno in Mattijs Ploeger, *Celebrating Church: Ecumenical Contributions to a Liturgical Ecclesiology* (dissertace na Katedře liturgických studií Utrechtské univerzity, 2008), 196.

shromážděním pokřtěných, eucharistií a dnem Páně („osmým dnem“) jako něco samozřejmého a jevícího pravou povahu lokálně-univerzální církve.¹³

Pavel výslovně připomíná církvi v Korintu, že je „novým stvořením“, neboť mocí křtu „oblékla“ Krista v jeho velikonočním tajemství (2Kor 5, 17). Byl Pavel slovo „křest“ ve své řeči o novém stvoření explicitně nezmiňuje, přechází do ní z předchozích řádků téhož listu (srov. 1Kor 1, 12–17). Pavel celým srdcem věří, že skrze Kristův život, smrt a vzkříšení Bůh započal řetězovou reakci, v níž svět, jaký jsme znali před Kristovým zmrtyvčováním, zaniká, a nový svět nám svítá nejvzrušivějším a rozechvívajícím způsobem.¹⁴

13 Fisch, Thomas. „Introduction : Schmeemann's Theological Contribution to the liturgical Renewal of the Churches“ in *Theological Reflections of Alexander Schmeemann*, 8–9.

14 Tato strhující obraznost Boha, vstupujícího do světa novým a osobním způsobem, propstuje prvními kapitolami Markova evangelia. Bůh je zobrazen v sebezřikajících skutcích Ježíše který nepotřeboval křest, ale přesto se nechal pokřtít Janem v Jordáně. Bůh je zobrazen V Duchu Svatém, když se nebesa otevřela a On sestoupil na Ježíše. Bůh je zobrazen v osobě Otce, který ukazuje v Kristu svého jediného Syna. Pisatel Markova evangelia zvěstuje Boha „překračujícího hranice“ novými, tvořivými a dechberoucími cestami, které nepřestávají čelit hladině změn, navěky proměňujících naší představu o povaze samotného života. Obraznost otevřených nebes je jasná: skrze Ježíše z Nazareta se změnil svět

Putující církev žije v napětí mezi pokračujícím dějinným postupem příprav a průhledy k plnosti Království skrze svátosti církve, především eucharistií. Nový svět, hlásaný Evangelii i apoštolem Pavlem, není ničím jiným než vstupem Božího království do stvoření a znovustvořením v novosti, svatosti a jako celku (řecky *kosmos*).¹⁵ Rozdíl posvátného a profánního zanikl v rané církvi proto, že Bůh překračuje hranice tohoto světa v Kristu a svatém Duchu a činí jej tím, čím jej Bůh chtěl od původu mít: svátostnou skutečností dobroty a života (Gen 1). Novost života v Kristu představovala pro prvotní církev pneumatologické zjevení, oslavované a sřchovaně odhalované v eucharistické *leiturgii*. Starokatolický theolog Mattijs Ploeger nám říká, že „christologie je zakotvena v theologii a pneumatologii“ dodáváje: „Božím cílem nakonec není vtělit lidi do Krista, ale sjednotit

a už nikdy nebude stejný, jako před Ním. Srov. Donald Juel, *A Master of Surprise: Mark Interpreted* (Mifflintown, Pennsylvánie: Sigler Press, 2002), především 34.

15 Pavlova myšlenka nového světa na obzoru světa starého není novotou. Musíme pamatovat, že Pavel neměl k ruce žádný Nový Zákon, nýbrž pouze spisy pozdějšími křesťany tak zvaného Zákona Starého. Obraz Boha, který tvoří nové nebe a novou zemi a vše činí nové, rozvíjejí prorocké texty Písma (srov. Iz 43, 18–19; 65, 17; Ez 36, 26).

veškeré stvoření v životě Božské Trojice.¹⁶ Tento Božský úkon obecenství je naplněn v a skrze *leitourgii*, kde Bůh vtahuje lidstvo a ostatní stvoření do *koinonie* se svou pravou bytostí. Eschatologicky se zde též projevuje království, hláсанé Kristem Evangelii.¹⁷

Základní bohoslužebná skladba (*ordo*) mše je *primárním zdrojem a základem* církevní teologie a nauky víry. Od patristických dob *lex credendi* (pravidlo víry) nalézá svou míru v *lex orandi* (pravidle modlitby). Irenej z Lyonu (asi r. 202) objasňuje, že „víra a Eucharistie a Eucharistie a víra jsou neoddělitelné a vzájemné: náš způsob myšlení odpovídá Eucharistii a Eucharistie odpovídá našemu způsobu myšlení (*Adv. Haer.* IV, 18,5).“ Skrze tento dialogický vztah a analogickou imaginaci¹⁸ se církev, ne vždy s úspěchem,

16 Mattijs Ploeger, *Celebrating Church: Ecumenical Contributions to a Liturgical Ecclesiology*, 471.

17 Ibid.

18 Zde odkazují na římskokatolického teologa Davida Tracyho a jeho zásadní přínos k pochopení katolictví na jeho nejzákladnější úrovni a na to, co označuje za katolickou „analogickou imaginaci“

pokouší vystříhat zvěcnění bohoslužby jako pouhého „kultického“ naukového kanálu vnějších „ritů“ a „rubrik“ přímo k Božskému zdroji.

Zde si lze začít uvědomovat, jak tento starocírkevní výklad bohopoety zdůrazňuje, že *leiturgia* neexistuje sama pro sebe, ba přednostně ani ke zbožnosti a spáse jednotlivců. Je spíše „živoucím obřadem“ utvářeným podle rozličných darů Ducha Svatého, udílených členům shromáždění.¹⁹ Mše je tudíž „... svou povahou, stavbou i obsahem zjevním a uskutečněním pravé podstaty církve církvi samou, podstaty, která je životem v Kristu, jednotou v Synu s Otcem skrze Ducha svatého, poznáním pravdy, jednoty, lásky, milosti, pokoje a spásy.“²⁰ Jednoduše řečeno, lokálně-univerzální církev je nejprve a především způsobem existence, „... cestou ke vztahu se světem, s bližními a s Bohem; událostí obecenství...“, ²¹ jež z podstaty přesahuje

---

ve srovnání se spíše „dialektickou“ imaginací protestantů. Když otec Mark S. Massa S.J. srovnává katolickou imaginaci se současnou americkou kulturou, vymezuje Tracyho analogickou imaginaci neboli „katolický podnět“ jako to, „... co přeje rozjímání, obecenství, svátosti a účt k tradici.“ Mark S. Massa S.J., *Anti-Catholicism in America: The Last Acceptable Prejudice* (New York, New York: The Crossroad Publishing Co., 2003), 57.

19 Ploeger pracuje s eucharistickou ekleziologií Nikolaje Afanasjeva ve tvzení, že křest je „přednostní svátostí“ a základem k pochopení eucharistické povahy církve, neboť „všichni pokřtění dostávají od Ducha jistý druh kněžství. Všichni členové jsou „charismatictí“ i „instituční“ naráz, neboť skrze dar Ducha přijímají své ordo v organickém celku církve ... každý pokřtěný je tak ordinován v *ordo* účastníky kněžské *leiturgie* církve, především pak slavení Eucharistie.“ Ploeger, *Celebrating Church: Ecumenical Contributions to a Liturgical Ecclesiology*, 478.

20 Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 29.

21 Zizioulas, *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church*, 15. Dynamismus eucharistie jako svátosti jednoty jednotlivých místních církví navzájem jako zjevení jedné svaté všeobecné katolické církve rozpoznávali už mnozí Otcové, například Irenej z Lyonu (cca. 202): „Eucharistie je středobodem a obsahem víry...“ Adalbert Hamman, „Irenaeus of Lyons,“ in

pouhé instituční paradigma bez umenšení institučního aspektu církve.

Přibližně od epochy středověku a zrodu západoevropské scholastiky (zpříkladně velkým katolickým theologem své doby, Tomášem Akvinským) až do Druhého vatikánského koncilu (1962–1965), se převažující zkušeností s eucharistií stává „knězova mše“, kde se obec shromažďuje spíše k *naslouchání*, než k *účasti* na slaveném eucharistickém tajemství. Podle Schmeemannova vyčítavého stanoviska středověká západní „akviniánská“ scholastika mnoha způsoby překroutila ekleziologický význam eucharistie na „jednu ze sedmi svátostí“ církve. Eucharistie přestala představovat pramen i vrchol uskutečňování místní *ekklésie*; shromáždění místních pokřtěných jako „církev.“ Stala se spíše zprůměrněním svátostné milosti mezi ostatními svátostnými nástroji milosti, zprostředkovaným a ovládaným hierarchií církve skrze „posvátné úkony,“ vysluhované klérem *za lid a pro lid* v různých úsecích lidského života. Jinými slovy, scholastická „sakramentální theologie“ úspěšně vytvořila soukromnicou („kultickou“) nábožnost, kdy se mše stala spíše „předmětem lásky a osobní spásy,“ než vztahovým a obecnostevním projevem místního těla Kristova: lokálně-univerzální církve.²²

Od středověku až do Druhého vatikánského koncilu trpěla západní katolická církev

nepoměrem mezi svou vírou a institučním charakterem. V obraně proti reformaci sedmáctého století (a především učení Martina Luthera, +1546) přijala katolická církev ekleziologii Roberta Bellarmina (+1621), která ztotožnila víru církve s její institucí. Víra a instituce spolu zajisté v katolické ekleziologii spolupůsobí, Bellarminova ekleziologie „societas perfecta“ nicméně přemrštěně ztotožnila víru církve s jejími zákony a předpisy, to jest kanonickým právem a nařízeními papežské autority. Západní bohoslužebné *ordo* si svůj patristický charakter sice uchovalo, církev si jej však přestala všímat.²³

The Eucharist od the Early Christians, přel. Mathew J. O'Connell (New York: Pueblo Publishing Co., 1978), 95; Ignác Antiochijský (cca. 38 nebo 50): „Eucharistie je svátostí jednoty . . . svátostí [nové] smlouvy.“ Raymond Johanny, „Ignatius of Antioch,“ in *The Eucharist od the Early Christians*, 55; Cyprián z Kartága (+258): „Eucharistie je svátostí jednoty . . . eucharistie je ovocem jednoty církve.“ Raymond Johanny, „Cyprian of Carthage,“ in *The Eucharist od the Early Christians*, 169, 173.

22 Viz Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 27–32.

23 Schmeemann demaskuje „sakralizaci“ bohoslužby v polovině čtvrtého století, kdy se do ní vloudila „mysteriologie“ posvátného a profánního a udělala z ní „křesťanský kult.“ Schmeemann nenechává čtenáře na pochybách, že se možná změnil přístup k bohoslužbě, ale její *ordo* zůstalo zachováno. Píše: „Kult se stále více stával sám o sobě posvátným děním, mystériem předváděným k posvěcení účastníků . . . opět připomeňme, že se nezměnila bohoslužba sama ve svém předmětném obsahu

Reformace a její reformátoři (Luther, Cranmer, John Wesley, Jan Kalvín a bezpočet dalších) přecenili *lex credendi* odděleně a na úkor *lex orandi* a starodávného *orda leiturgie* (například anglický Zákon o uniformitě Alžběty I. z roku 1559). Jak ve své knize *Context and Text: Method in Liturgical Theology* pozoruje soudobý římskokatolický theolog Kevin W. Irvin, rozliční protestantští reformátoři toužili očistit římskokatolické „... bohoslužebné obřady od nebiblických domněnek, zvyklostí a odkazů.“²⁴ Určující zkušenost bohoslužby tak začal v protestantských tradicích jako anglikánství, luteránství, presbyteriánství a metodismus nevyhnutelně utvářet silný prvek *didakticismu* a moralismu. Protestantský ritus chtěl původně odstranit skutečné a nemalé církevní zlořády římskokatolické církve své doby, svým poučným a mravokárným zápallem však přispěl k soukromé zbožnosti nemálo vzdálené starocírkevnímu pojetí *leiturgie*. Nejinak postupovala protireformace po Tridentském koncilu (1545–1563). Jak protestanté, tak římská katolická té doby zavedli

a uspořádání, ale jen pochopení, zakoušení a porozumění bohoslužby.“ Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 127.

24 Kevin W. Irvin, *Context and text: Method in Liturgical Theology* (Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 1994).

takové theologické soustavy, které vzdályly chápání bohoslužby starocírkevnímu pravidlu modlitby.²⁵ Schmeemannova všeobecná kritika současné křesťanské bohoopecty (jak na Západě, tak na Východě) se opírá do její „kultičnosti“ a konfesionálnosti v druhu zbožnosti i povšechném charakteru. Schmeemann píše: Věřící milují obřadnost, symboly, ovzduší liturgických prostor, onen důvěrně známý a drahocenný pokrm pro své duše, ale jejich láska netouží po porozumění, neboť účel kultu je v přesnosti chápán jako předání duchovní zkušenosti, duchovní potraviny. Neboť účast na obřadech přestala být tím, co církev definuje.“²⁶

☒ *Dokončení v příštím čísle.*
přeložil *Jakub Lev Houdek*

25 Starodávné pravidlo modlitby a ordo, které zde zmiňuji, nejsou ničím jiným, než starocírkevní smyslem pro *leiturgii* jako výraz a uskutečnění eucharistické povahy církve, „pramene této milosti, jež navždy činí církev církví, Božím lidem, tělem Kristovým, „rodem vyvoleným a královským kněžstvem“ (1Pt 2,9),“ Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 29.

26 Schmeemann, *Introduction to Liturgical Theology*, 31.

Volyňští (skoro)starokatolíci

epizoda z dějin starokatolictví

Dějiny českojazyčného starokatolictví jsou příběhem plným paradoxů. Relativně známá je skutečnost, že první českojazyčná starokatolická farnost byla na přelomu 19. a 20. století založena ve švýcarském Curychu českým knězem Františkem Iškou. Méně známým faktem je, že nešlo o první pokus vytvořit starokatolickou církev mezi Čechy. Také ten se ovšem paradoxně odehrál mimo naše území, dokonce i mimo hranice tehdejší rakousko-uherské monarchie, konkrétně ve Volyňské gubernii ruského impéria na území dnešní Ukrajiny. Mezi lety 1868 až 1880 sem vedeno především ekonomickými výhodami, které jim ruská vláda poskytovala, přišlo nemálo českých emigrantů.

Otázka náboženské identity tohoto svěbytného etnika je poměrně spletitá, ostatně stejně jako náboženské dějiny Čech, a prošla několika etapami. Většina českých osadníků, kteří na Volyň přicházeli, byla formálně římskokatolického vyznání. Proto není divu, že pastorační práci mezi nimi vykonávali polští římskokatoličtí kněží. Brzy ovšem mezi volyňskými Čechy začali působit i ruští a ukrajinští pravoslavní duchovní z okolních obcí. Výsledkem byla situace, kterou bychom místy mohli s trochou nadsázky nazvat ekumenickou spoluprací: v kronice české obce Kvasilov je dochována zmínka o tom, že pro zde usazené české osadníky zaopatřoval nemocné a pohřbíval pravoslavný „báťuška“ ze sousední ukrajinské obce Kornina, zatímco křty a oddávky vykonávali římskokatoličtí kněží z nedalekého města Rovna.

Situace však byla ještě komplikovanější. Většina osadníků totiž v duchu národního a spirituálního obrození vůči státním úřadům vystupovala, co se náboženské identity týče jako potomci husitů. Inspiraci jim patrně, kromě dobové podmíněného romantismu, bylo Josefem II. v roce 1782 povolené „vznání husitské“, které ale zůstalo pouze teoretickým konceptem. Čeští osadníci však začali od ruských úřadů požadovat založení zvláštní husitské církve, která by respektovala jejich kořeny a duchovní tradice. Ruské ministerstvo vnitra, do jehož kompetence tato otázka spadala, konstatovalo, že přestup českých kolonistů z římskokatolické církve k husitství není v rozporu s předpisy o zásadách náboženské tolerance platnými v Rusku, a ustanovilo komisi pro založení zvláštní české církve. Protože nová církev potřebovala duchovenstvo, bylo přistoupeno ke kurióznímu kroku: na českém území byli získáni tři římskokatoličtí duchovní, Václav Hrdlička, Jan Saska a František Kašpar, kteří formálně přijali několik radikálních závazků. V první řadě se museli rozejít s římskokatolickou církví, dále slíbili, že vstoupí do svazku manželského, a neméně podstatný byl jejich závazek ke sloužení bohoslužby v národním jazyce (tedy češtině) a k podávání přijímání pod obojí způsobou.

V roce 1872 tak formálně vznikly tři české farnosti, které se měly stát základem nové husitské církve, oficiálně nazvané Jednota husitská nebo Církev česko-husitská (s dnešní Církví československou husitskou nemá tento název

nic společného, CČSH přídomek „husitská“ přijala až v roce 1971). Zmíněné farnosti se nacházely v Podhájicích, v české osadě poblíž města Rovna a v Hulči České. Státní úřady se pokusily přimět české duchovní, aby jménem svých obcí formulovali společné vyznání. Zde ovšem padla kosa na kámen. Mezi emigranty převládaly dva jen obtížně slučitelné proudy: protestantizující směr, který předpokládal vytvoření církve založené na zásadách České konfese z roku 1535 – tedy české evangelické církve, a starokatolický směr, reprezentovaný především osobou faráře Jana Saska, a předpokládající zachování katolického typu církve s odmítnutím sporných dogmat I. Vatikánského koncilu (o papežské neomylnosti a o univerzálním juridickém primátu římského biskupa). Tedy reformy přesně v rozsahu změn provedených po roce 1870 starokatolickými církvemi v německy mluvících zemích.

K vyřešení této kontroverze byly svolány postupně dva sněmy volyňských Čechů, roku 1880 a roku 1881, oba do Kvasilova. Prvního sněmu se účastnili všichni tři faráři (Jan Saska ovšem sněm opustil předčasně, nespokojen s průběhem debaty o jím navrhované starokatolické orientaci nové církve), čtyři učitelé a 53 delegátů z obcí. Na tomto sněmu byla vyhlášena svoboda svědomí ve věci náboženství, k nalezení společného řešení otázky duchovního směřování církve však nedošlo. Druhý sněm byl svolán na popud ruského ministra vnitra L. S. Makova a měl za úkol přivést obě církevní frakce ke shodě a k definitivnímu vytvoření české církve. Pro nepřekonatelné rozpory mezi zastánci starokatolické a evangelické orientace však ani na tomto sněmu nedošlo k nalezení společné cesty.

Ruské úřady tolerovaly nejasnou situaci ve věci duchovní identity volyňských Čechů až do roku 1888. V tomto roce bylo rozhodnuto zastavit vyplácení státního platu českým farářům a projekt vytvoření husitské církve byl odložen na neurčito. České obyvatelstvo bylo nuceno zvolit si konfesi mezi v Rusku uznanými, případně tolerovanými náboženstvími. Naprostá většina českých osadníků se rozhodla pro přestup k pravoslaví. Sám Jan Saska přijetí pravoslaví interpretoval skrze cyrilometodějskou tradici, vyzýval k němu a upřednostňoval ho před evangelictvím. Dochováno je jeho prohlášení z první neděle postní roku 1888/9 z žitomírského katedrálního chrámu: „Nepřijal jsem dnes žádnou novou víru, nezměnil jsem ji, ale vracím se k prvotní víře našich úctyhodných předků.“ Jan Saska později odešel do Novgorodu, kde přijal post učitele a první pokus o vytvoření starokatolické církve mezi Čechy definitivně skončil nezdarem. Teprve o 10 let později převzal pomyslnou štafetu JUDr. František Iška, český kněz působící ve švýcarské starokatolické církvi, který zorganizoval české bohoslužby ke cti sv. Jana Husa v Konstanci a později vytvořil již zmíněnou obec mezi českými exulanty v Curychu. Ale o tom třeba někdy příště.

✉ Petr Jan Vinš

Zprávy

Začala příprava na letošní laienforum

Letošní setkání starokatolických laiků z různých států (Laienforum) proběhne v Nizozemí od 15. do 19. 8. Případní zájemci si tedy již s předstihem mohou rezervovat termín ve svých diářích a kalendářích. Ubytování bude zajištěno ve verbistickém klášteře ve Wahlwilleru. S dalšími dotazy se prosím obraťte mailem na pratele.laienfora@gmail.com, příp. na Lucii Kodišovou z pražské farnosti a Ludka Elšíka z farnosti u sv. Máří Magdaleny.

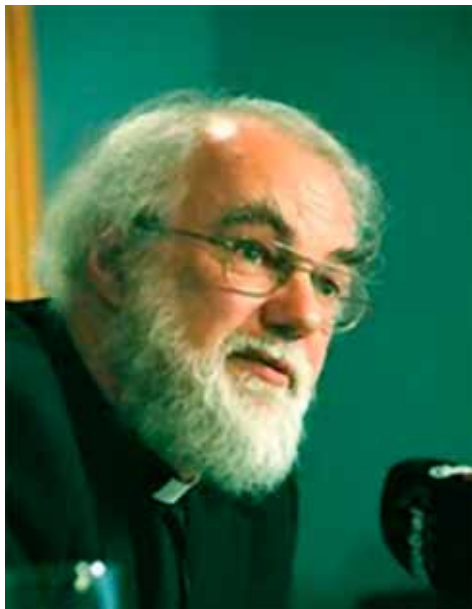
Společná česko-německá bohoslužba v Jablonci

Neděle 18. 3. 2012 byla ve znamení společné bohoslužby jablonecké a drážďanské farnosti, která přijela mimo jiné proto, aby jablonecké farnosti předali finanční dar do účelové sbírky na obnovu staronové fary vedle kostela Povýšení sv. Kříže. Těto události se v rámci své vizitace zúčastnil i náš biskup a spolu s ním přijeli i členové pražské farnosti.

Rowan Williams končí ve funkci arcibiskupa z Canterbury

Canterburský arcibiskup Rowan Williams oznámil konec svého působení ve funkci. Nejvyšší duchovní anglikánské církve, se kterou mají starokatolíci tzv. intercommunio, chce odejít v prosinci letošního roku. Od nového roku povede fakultu na prestižní univerzitě v Cambridge.

Hlavou anglikánů je od roku 2002. „Bylo to ohromné privilegium, že jsem mohl sloužit

jako arcibiskup z Canterbury,“ řekl Williams, kterého 104. arcibiskupem z Canterbury jmenovala královna Alžběta II. Ta nyní obdržela jeho demisi a bude formálně jmenovat novou hlavu církve. Zatím není jasné, kdo by jí mohl být.

Oslavy 15 let farní obce v Táboře

V neděli 29. 4. 2012 se v tábořském kostele sv. apoštolů Filipa a Jakuba uskuteční poutní eucharistická slavnost s oslavou 15 let trvání starokatolické tábořské farnosti. Slavnostní bohoslužbě bude předsedat biskup Dušan.

Pro usmání

Hospodin prochází starým Orientem a hledá někoho, kdo by ho přijal. Přichází do Egypta k faraónovi. „Faraóne, já jsem Hospodin, Bůh celé země. Chceš mě přijmout?“ Faraón si mne bradu a říká: „To půjde těžko. Bohem jsem v Egyptě já! Nemohu tě přijmout.“ Hospodin prochází zemí dál, až přijde do Babylóna. Přijde k babylónskému králi a nabízí se mu: „Nechceš mě přijmout za svého Boha?“ I babylónský král říká: „Víš, to bude těžké. My už tady máme toho Marduka. To by byly zase nějaké novoty... Nemohu tě přijmout.“ Tak prochází Hospodin zemí dál, až potká Mojžíše. „Mojžíši, nechceš mě přijmout za svého Boha?“ Mojžíš říká: „No, koneckonců proč ne. Ale co mi za to dáš?“

„Dám ti přikázání!“

Mojžíš se zamyslí a říká: „A co za něj budeš chtít?“

„Nic.“

„Nic? Tak to mi jich dej deset!“

Z archivu Communia

anketa

1. Od června 1997 začně opět vycházet časopis Starokatolické církve - Communio. Jaký bude mít, podle Vás, pro život církve význam a proč?
2. S jakým typem článků byste se v novém Communiu nejraději setkal(a)?
3. Věříte, že se člověk vyvinul z opice?

Marek Kolín (farnost Praha)

1. Samozřejmě informační a pro církve propagační.
2. Poezie.
3. Ne

Karel Marx (Desná)

1. Význam? Nesmírný! Bude to vzpruha, obrovská vzpruha. A nejen pro věřící.
2. Úvltal bych články z historie církve a samozřejmě aktuální a události.

Ivana Kosinová (Praha)

1. Na to zapomen! To je do ankety? Aha! Nevim, zeptej se někoho jiného.
2. Kázání, články o biblí a ze života. Samozřejmě informace o církvi.
3. Řekla bych, že ne.

Miloš Mrázek

1. Obnovit Communia jednoznačně vítám, je to věc, která zde určitě chyběla, a je škoda, že naň nebyl čas dříve. Máte mít význam pro uvědomění si smyslu starokatolictví, pro dialog apod. Aby mělo smysl, nesmí to být pouze bulletin SKC, aby dokázalo ostovit - duchovně i teologicky - i lidi mimo tuto konfesiční církve...
2. Je nutná nabírka pro pomoc v duchovním životě. Články, které reagují na současnou situaci v církvi, prostor pro dialog.
3. Člověka stvořil Bůh, jak, tuto otázku nechávám vědcům, ale spíše ne.

P. Alois Sasmann (Tábor)

1. Zatím tu chybí společné periodikum starokatolíků i jejich spirituality. Je nutno také nabližovat lidem, kteří přijdou poprvé mezi starokatolíky, něco víc než-li hubené info.
2. Nebyla by marná historie církve podobojí, a pak spirituality.
3. Předchůdce člověka je člověk.

Kateřina Kotoučová (Praha)

1. Velký, bude zviditelňovat život církve.
2. Poezie.
3. Ne

Hana Karasová (Katovice)

1. Takhle mne nezpovídají! (prozdívá) Nautěnej. Sručnost je sestra talentu. (Čechov)
2. No, inzeráty a žerná kronika, kterou jsem navrhovala, neprošla, tak nevím. Uvidíme po několika číslech.
3. Když se na sebe podívám, tak občas jo. Popravdě nevěřím.

Václav Ondráček (Praha)

1. Když nebudu pravidelně vycházet, tak štádný, ale mohl by mít a velký.
2. To je spíše otázka, co budeme schopni vyplodit. Vzpomínám si na ta dvě stará čísla Communia - ta měla vysokou úroveň. Kdyžby nové Communio mělo minimálně stejnou úroveň, byl bych spokojen. Člověk si však musí rozmyslet, má-li lidem co říci...
3. Opice není předchůdcem člověka.

Bohoslužby pro zvláštní nejsou dnes neobvyklé a od té doby, co svatý František z Assisi obrátil na křesťanství víka, můžeme smle mluvit o emancipační zvláštní. Je fakt, že svatě přijímání dosud nedostávají, ale to je pochopitelné. Kristus se narodil jako člověk a ne jako pes, takže nepromítával kost, ani se nevyhlil jako syčorka a při Poslední večeři nepromítal platič zob. V každém případě je ke zvláštním křesťanství vstřícné. Proč tedy Medvídek PŮ kočujete s laicizací?

A co je vlastně "naše křesťanství"? Sledoval jsem v metru na jezdeckých schodech lidi, jedoucí v protisměru. Čili sedmdesátine s modře a fialové obarvenými vlasy, veldelžitelní managery všech věků v kvalitních oblecích, elegantně přezkující hot - dogy, vzteklé dvoacetleté maminky, stávkající před sebou své pětileté ratolesti... "To jsme my, křesťani, poznae nás po líšce" a tohle je naše kultura.

Jsem vřtinný křesťan zed Medvídek PŮ a gratuluji! Nebo jsme křesťan moudrými jako Sova, chytrými jako Králík a destruktivními jako udilček-lyáček? Jsme vlastně "Hnětubudové" jako oni, člověci v bombě za náším... Za náším. Když pan kanovník Franta ukončil bolnoslužbu, pomala si světlé ornát, stola a albu a když ukládal kleriku do tašky a pčejivě ji zavíral, říkal soustředěně: "A uděláme škik." Možná to bylo křesťanské Tao.

Na zastávkách tramvaji všit pládky a básněmi Jana Fiky a Jaroslava Seiferta. Rýmují se, to ano, dokonce vyprávějí o krse Matlky Franta. Ale jsou to básně bez hloučky. O níčem. Básně čínského poustevníka Čun-Šana se od níč trochu liší. Nepatrně a propastně. Jsou o Níčem. O velkém Níč. O čem se piše lépe - o níčem nebo o Níčem? Uvědomuji si to i Medvídek PŮ a zachovává si svůj svět i záplav pseudokultury? Možná, že Medvídek PŮ křesťan je, jenže trochu jiný.

"Ó, jaklo by Frantúko.

"Ó, jaklo nevím." řekl by PŮ.

"Ja uděláme škik," řekl by pan kanovník Franta.

Martin Gruber

Je medvídek PŮ vůbec křesťan?

Starokatolická církev v naší vlasti od dnes již historické události Synody obnovy na jaře 1990 ušla velký kus cesty. Ať už tuto cestu hodnotíme jako úspěšnou díky všemu, co se nám podařilo, nebo jako dramatickou, díky všemu, co nám v této době zkomplikovalo život, byla a je to cesta vytyčená touto synodou, cesta obnovy. Během této cesty někteří zjistili, že společenství naší církve neodpovídá jejich představám, a naproti tomu mnozí jiní zde našli svůj duchovní domov. Vyrážely se a vytrácejí se stíny, které chodily kolem živého společenství a mračily se, zpochybňovaly, pomlouvaly nebo nostalgicky vzpomínaly na dobu totalitní nečinnosti. Čas nezastavil. Také povyšenecké posouvání druhých a zdvihání prstu nad vším, co "nedosahuje mě úroveň", v našem společenství nenašlo místo. Církev není elitním spolkem zarmatčených farižů, kteří druhým nakládají těžká břemena, a jejichž vlastní spolehlivost a obětavost je problémem, ani prostorem ke glorifikaci náboženských a jiných nečinností. Církev ale také není spolkem tenebrů, kteří dychtivě hlírají každý módní záchvát a sezónu co sezónu mění stříh svého vyznávání. Na vyznáni věci nových a starých ze své zásoby je třeba moudrosti a rozvahy a především pokory.

To, co nás může těšit, je stálý růst církve a její omlazování, nová farní společenství, noví duchovní a pastorační asistentky. Že v naší církvi probíhá a probíhá zápas o identitu, o pocitovost a o opravdovost, není nic mimořádného. To patří k životu církve, je - li tato živá. K životu patří také problémy růstu. Spontánnost v životě církve, která dlouhá léta a určité posledních dvacet let žila, či spíše živila ve stínu, může lechlo překvapit. Přiznává i nepřiznává.

Protože když máš problémy a věz je pro krk v bahně, když ti spontánně fandí a možná pro tebe zártí a modlitbu. Každý se vzhopčí, mnohdy nastupje závist. V Ježíšově době bylo známé ústívo "malý, jak hořícně zmo" a jestliže On sám srovnává toto neapatné změkko s božím královstvím, určité mu všichni dobře rozumějí. Biblická archeologie hovoří o tom, že za keř, který vyrostl z tohoto neopatné semínka, se mohl klidně schovat i jezdec na koni. Ježíšovo přirovnání je výpovědí o tajemství nadpřirozeného

růstu božho království, božho díla v tomto světě i růstu božho života v každém z nás.

Kolikrát na to zapoměme. Kolikrát se cítíme zbyteční a nepatrní. Nejsme vidět ani slyšet.

Když se někdy trmácím mnoho hodin někým, kde se při bohoslužbě sejde jen pár lidí, a je mi z toho smutno, myslím na nepatrné zrnítko, z něhož se stane strom.

Je v tom povzbuzení pro naši malou víru i napomenutí pro naši pýchu: tam, kde církev stíní po moci a bohatství a pohrárá malými začátky, nic nepřináší a podobá se nikoli kvasu, ale kompostu. Bůh totiž není vázán na naše lidská měřítka a povrchnost našich postmoderních soudů. Nepotřebuje fanfary, kamery, organizaci, davy příznivců, a dokonce ani naši zbožnost. My potřebujeme Boha. Taková, jací jsme: malí, hříšní a bezvýznamní. Poutníci pouští nezájmí u bažinami nenávidí. Zrníčka klíčí s potížemi růstu. Síla společenství církve je ve skryté boží moci.

POKOJ VÁMI!

Váš bratr Dušan, zvolený biskup

Mill přátelé!

Po delší odmlce se znovu chceme pokusit vydávat časopis COMMUNIO. Předchozí čísla však nasadila dost "vyšokou laťku" a rozhodně není lehké začít znovu. My (redakční rada, neabí anonymních "šrák" už bylo v našem státě i církvi dost) však věříme, že naši snahu "zaučít znovu" oceníte a hlavně nás v tom nenecháte. Doufáme, že se budete chtít dělit s ostatními členy o své zážitky, zkušenosti a postřehy a do dalších čísel bude z čeho vybírat.

Budeme se snažit vydávat Communio pokud možno pravidelně a snad se nám podaří aktuálně informovat o životě církve a zprostředkovávat tak kontakt mezi jednotlivými farnostmi.

Přijímáme pravidelně rubriky teologických článků, onket, rozhovorů, informací a recenzí. Předpokládáme také, že vložený miničasopis pro děti je zatím jenom prvním malým impulzem a dříve sami naši svými příspěvky formu svého budoucího časopisu.

Držte nám palce a hlavně: nebojte se nám pomáhat.

Redakční rada

Redakční rada: Martin Gruber, Ing. arch. Dana Hejbalová, předseda člena zámín
Hana Karasová, Jiří J. Kovalina, Hledáme

Báječná léta pod psa

Tváři filmu museli počítat s tím, že zfilmování knihy, v tomto případě do jisté míry kulturní, nese s sebou mnohá úskalí, jako je např. převedení látky do režie filmové. K konceptu úskalí se přidává to, že kniha má velmi bohatý děj a přednáškový množství postav. Čtenář a případný divák musí počítat s tím, že ve filmu zůstane nebudě ta jeho oblíbená scéna, ale bude tam spousta scén, které by tam právě neudal. S tímto úskalím se tvůrci vypořádali s čistým štípem, při zachování kostýrní příběhu do filmu vložili několik autorových vkladů.

Největším klídem filmu jsou herecké výkony. Snad nikdo by nedal marně takovou podobu jako právě Libuše Štárfková. Její marnice je trpělivá a její jednání je tím, co rodinu z Báječných let drží nad vodou. Člověk se neubrání vzpomínce na její skvělou hereckou kreaci v Obecné škole. Ondřej Vetchý se velmi státně vyznamenal v romantické scéně, ve které poloh a plně mě utváří ve dvojici, že je jedním z nedoceněných herců, které máme i

Vladimír Javorský hraje v celém filmu velmi dobře.

Bohužel největší slabinou filmu je jeho režijní vedení, které je jedním z největších problémů filmu. Nejenže nepřináší nic nového, ale i mnohým scénám dokonce poškodil. Jestli se Petr Nikoleev snaží k ději přistupovat co neobjektivněji, tak co tomu dělájí ty přehněné "realistické" záběry větelček, které vsouvá mezi některé scény.

Ke konci filmu Petr Nikoleev zvyšuje tempo, ale ani to filmu příliš nepomáhá, výhled pláštího dojmou, jako by chtěl mít co nejdivně za sebou. Nevyhnutelnost je nejvíce patrná ve scéně, kdy se prolíná Kvídovo (Jakub Wehrenberg) srdečné bujení s taňkovým stavěním své rakve. Zde se potáho tvůrčí, mímě řečeno, chaoitickou zmlé vedoucí odlišku níku.

Film Báječná léta pod psa není řemeslně špatný, v porovnání s knouhou je však zcela zbytečný. Když zůstane doma a přečte si právě knížku, ušetříte peníze a zžitek bude větší.

Karel Čada

African sanctus

African sanctus je dílo souboré vážné hudby, které má všochno, co k tomu náleží. Od rockových harmonických tendencí, až k hledání netradičních souzvuků, mnohdy hranicích až s dis-Album vzešlo s iniciativy bratřské ročníkové a televizní stanice DBC.

Jeho autor, Dave Fanshawe, tuto skladbu završil hudobním spojením dvou odlišných kultur, jakými jsou západní křesťanská tradice a nepoznatost divoké Afriky s jejími rytmickými zvuky. I proto můžeme slyšet v písni Kyrice zpěv "Allahu akbar" neznámého muslimského vyznávatele spolu s "Kyrice eisonen" v podání laudýnského sboru sv. Jiří. Právě toto mlučinná sevořačková hudba, kterou Fanshawe našel na své cestě po Africe v letech 1969-73, se sborovým zpěvem je to, co čini tuto skladbu tak výjimečnou. African sanctus se jedná o ústřední zpěv, z něhož každé dílo máe určitou skladbu také severovýchodní Afriky, takže můžeme slyšet egyptské svatební tance, zvonky černošské úpatí Kilimandžára a mnoho jiných náhrávek domovské hudby.

Již první část je impozantní. Rytmičný zpěv úvodního sanctu je doprovázen bicími hradla Fitzera a plně koresponduje s náhrávkou tanců Bwala kmenec Achali ze severní Ugandy. Po ní následuje výše zmíněná subtitulní Kyrice. Po značné heketické úvodnímu sanctu je toto Kyrice potřebnou záležitostí. Tento zpěv obsahuje ono důležité duchovní poselství, ve spojení slábná a křesťanská víry. Taková snaha o spojení kultur je vítána v dnešní době velmi cenná a v African sanctu máme dílo, jež je výjimečné, jak po stránce hudbní, tak i ve své duchovní rovině.

Karel Čada

Dne 3.5.1997 sloužil v Šumperku svou první náš svatou náš pově vysvěcený kněz P. Petr Trdtek.

Dne 11.5. 1997 byla sloužena první starokatolická mše svatá v naší nové filiální obci - Pacově, městeleboval zvolený biskup Th.Mgr. Dušan Hejbal.

Ve dnech 29.-30. 5.9. navštívili Prahu pracovníci ordinariátu rakoucké starokatolické církve, vedeni biskupem Bernadem Heitzem.

Dne 20.7.1997 byl zvonostoven meštáky kotel sv. Jakuba v Táboře první starokatolickou mší svatou. Bohoslužbu složil zvolený biskup Dušan Hejbal a P. Alois Sassmann. Opolice také byly otevřena nová starokatolická obec v Kačovicích (okr. Strakonice). Katolický farnostník byl ustanoven F. Vláslav Diviš.

21.7.1997 odjel náš jehna Jakub Šarčeka, student starokatolické teologie, na univerzitu do Švýcarska Bernu. Je to první příležitost pro českého studenta na zahraniční starokatolické univerziti.

Od 23.-7. 3.8.1997 proběhl na fátě ve Varnsdorfu léta divadelní tábor pro děti ve věku 5 - 16 let. Na závěr předvedlo 15 dětí v kostele Největšího spátele proměnu divadelní hry Dny Hejbalova vě - "První rokem mládeže". Představením bylo avangardní provedení "Šrák" zakoupeno přibližně 500 Kč. Více než 150 spokojených diváků. No podzim tohoto roku je počínáno a uvedením díla hry i v pražské katedrále sv. Vavřince na Petříně.

Z výstav, které průběžně probíhají v minigalerii našeho společnosti - pastoračního centra COMMUNIO, měla zřejmě největší ohlas Černová prezentace obrazů Šárky Sýkorkové: Malování ústý.

V kostele sv. Vavřince v Praze je prodloužena úspěšná výstava kresb osmiletého Dominika Hejbalova: Legenda o svatém Vojtěchu.

Srdečně Váš zremé dne 27. 9. 1997 do katedrály sv. Vavřince v Praze na bohoslužbu, při které přjme náš zvolený biskup Dušan biskupské svěcení z rukou biskupů Utrécké ské unie. Hlavním světitelém je biskup Bernhard Heitz z Vídně. Těšíme se, že tyto významné chvíle pro celou naši církev prožijete s námi.

Co Váš čeká v příštím čísle: * slovo na cestu * to, co všichni a všude věhli * současně farnosti Varnsdor * rozhovor s ... * anketa * recenze na film Třehová divák v Cechách a knihu Snění v plné dávlosti * opomínaný starokatolický Marii? * je mnišství přezitek? * poezie.

COMMUNIO
Vydává Starokatolická církev v ČR, Hládkov 3, Praha 6, 169 00, tel. 02/5235395
Za toto číslo zodpovídá redakční rada v čele s Jiřím Kovalinou.

Vyšlo 20.8.1997
Děkujeme za příspěvek na papír a tisk

31

**KDY: KATEDRÁLNÍ CHRÁM
SV. VAVŘINCE NA PETŘÍNĚ**

KDE: 6. 4. OD 20:30

**PO ZAČÁTKU PŘEDSTAVENÍ
SE KOSTEL UZAVŘE**

SCÉNÁŘ A REŽIE: M. MÁDLOVÁ, HUDBA: M. KLUSÁK, KOSTÝMY: K. HŮLOVÁ,
K. BARTOŠOVÁ, L. KODIŠOVÁ, PRODUKCE: STAROKATOLICKÁ CÍRKEV V ČR
A SPONZOŘI, JEŽÍŠ: S. NEHUDA, JIDÁŠ: D. VESELÝ, PETR: P. BRZOBOHATÝ,
PILÁT: P. URBAN, MARIE: L. KODIŠOVÁ, MÁŘÍ: K. SOUDKOVÁ, APOŠTOLOVÉ,
DAV ATD.: I. KUGLEROVÁ, R. HOLEC, R. CHARVÁT, J. R. SUCHÁ, O. BLBLA,
KATI: J. JAREŠ, V. PULPÁN